

Història de la Filosofia antiga i medieval

Professors: Antoni Bosch-Veciana i Joan Garcia del Muro

Codi: 211221

Crèdits: 10 ECTS

Llengua: català

Història de la Filosofia antiga (Prof. Antoni Bosch-Veciana)

Objectius

L'objectiu del present curs és introduir l'alumnat en l'estudi i la comprensió del moviment espiritual i cultural que tingué lloc en el món hel·lènic apartir del segle VI aC i que rebé el nom de *filosofia*. Avesats com estaven els homes i les dones a llegir el món a través dels cants homèrics, de les creacions hesiòdiques i de les escenificacions tràgiques i còmiques, ara, enduts pel seu encuriosiment, s'adreçaven, guiats pel *logos*, a la recerca d'una fonamentació última de la realitat que la *naturalesa* els brindava i les relacions humanes a la *polis* els revelaven. Aquells homes i aquelles dones de la mediterrània hel·lènica aprengueren a llegir el món des d'una òptica crítica i racional, emmarcada, això sí, en una profunda i rica vida espiritual i cultural –una *manera de viure* oberta a l'esperit– que aquest curs pretén mostrar a través de la presentació dels seus autors i dels seus corrents principals de pensament.

Programa

1. Introducció. La noció de *filosofia* i de *filosofia antiga*.
2. Els orígens de la filosofia occidental.
3. Els inicis jonis del pensament racional. L'escola de Milet.
4. La contribució de la Magna Grècia a la *filosofia*: el pitagorisme.
5. Base i tensió de tota la filosofia occidental: Heràclit i Parmènides.
6. La filosofia a l'àgora d'Atenes: Els sofistes i Sòcrates.
7. La filosofia a l'Acadèmia d'Atenes: Plató.
8. La filosofia al Liceu d'Atenes: Aristòtil.
9. La filosofia a l'època hel·lenística.
10. La filosofia platònica a Roma en el s. III: Plotí i el neoplatonisme.
11. Conclusió. La *filosofia, manera de viure* oberta al logos i a l'esperit.

Història de la Filosofia medieval (Prof. Joan Garcia del Muro)

Objectius

Des de les escoles hel·lenístiques fins a Francisco Suárez s'obre un espai d'uns mil cinc-cents anys, agrupats sota l'epígraf de «filosofia medieval», que, malgrat els prejudicis contemporanis, són dels més fecunds i intensos de tota la història del pensament filosòfic. El curs, més que fer l'inventari dels autors, se centrarà en llurs figures cabdals, com sant Agustí, sant Anselm o sant Tomàs. Hom destacarà els temes fonamentals, situant-los en una visió de conjunt de la història de la filosofia, cosa que requereix, lògicament, a més de la terminologia filosòfica pròpia, rudiments de filosofia grega.

Programa

1. Introducció: Filosofia i cristianisme.
2. Filosofia patristica. Sant Agustí.

3. Precursors de la filosofia medieval: Boeci, Pseudo-Dionís.
4. L'alta Edat Mitjana: Joan Escot Eriúgena.
5. Primera escolàstica: Sant Anselm. Pere Abelard. Les Escoles: Sant Víctor i Chartres.
6. Filosofia àrab i jueva. Avicena, Maimònides i Averrois.
7. El segle XIII: Sant Bonaventura, Roger Bacon, Duns Escot i Sant Tomàs.
8. El segle XIV: Guillem d'Ockham.
9. La filosofia als Països Catalans: Llull. Arnau de Vilanova.
10. Humanisme i Reforma. La «revolució científica». La nova escolàstica: Suárez.

Bibliografia bàsica

Filosofia Antiga

- Boada, I., «Heidegger lector d'Heràclit: Repensar la Veritat». En: *Comprendre* I, 1999, 189-217.
- Boada, I., «Heidegger lector de Parmènides: Repensar la Veritat». En: *Revista Catalana de Teologia* XXIV, 1999, 183-214.
- Bosch-Veciana, A., *La saviesa nascuda en el Temple de Delfos*. Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya – Facultat de Filosofia de Catalunya 2006.
- Bréhier, É., *Història de la filosofia. I. Antiguitat i Edat Mitjana*, Madrid-Bellaterra, Tecnos-UAB, 1998.
- Goulet, R. (dir.), *Dictionnaire des philosophes antiques*, París, CNRS.
- Hadot, P., *¿Qué es la filosofía antigua?*, Madrid, FCE, 1998.
- Hadot, P., «Elogi de la filosofia antiga». En: *Comprendre* V, 2003, 141-164.
- Reale, G., *Historia del pensamiento filosófico y científico*, 3 v., Barcelona, Herder, 1991.
- Zubiri, X., *Introducción a la filosofía de los griegos*, Madrid, Alianza Editorial - Fundación Xavier Zubiri, 2018.

Filosofia Medieval

- Canals, F., *Historia de la filosofía Medieval*, Barcelona, Herder, 1982.
- Chevalier, J., *Historia del pensamiento*, II, Madrid, Aguilar, 1960.
- Copleston, F., *Historia de la filosofía*, II-III, Barcelona, Ariel, 1975.
- Flasch, K., *El pensament filosòfic a l'Edat Mitjana*, Obrador Edendum, 2006.
- Fraile, G., *Historia de la filosofía medieval*, IIA-IIb, Madrid, BAC, 1986.
- García del Muro, J. *Santo Tomás de Aquino*, Barcelona, RBA, 2016
- Gilson, E., *La filosofía en la Edad Media*, Madrid, Gredos, 1972.
- Guerrero, R. R. *Historia de la filosofía medieval*, Madrid, Akal, 1999.
- Heinzmann, R., *La filosofía de la Edad Media*, Barcelona, Herder, 1995.
- Libera, A. de, *Pensar en la Edad Media*, Barcelona, Anthropos, 2000.
- Mensa, J. *Introducció a al filosofia medieval*, Bellaterra, UAB, 2012
- Parain, B. (ed.), *La filosofía medieval en occidente*, Madrid, Siglo XXI, 1990.
- Pieper, J., *Filosofía medieval y mundo moderno*, Madrid, Rialp, 1973.
- Saranyana, J.I. *La Filosofía medieval*, Pamplona, Eunsa, 1999.

Competències generals

- CG1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir coneixements generals bàsics sobre l'àrea d'estudi (filosofia i humanitats), partint de llibres de text avançats i incloent cada vegada més els grans clàssics i les monografies més importants.
- CG4. Que l'alumne sigui capaç de treballar cooperativament i en equip en l'àmbit de la filosofia i de les humanitats.
- CG5. Que l'estudiant adquireixi una bona capacitat comprensiva en relació amb els textos d'alt nivell cultural.
- CG8. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir habilitats d'elaboració o de defensa d'arguments amb consciència crítica i autocrítica.

CG11. Que l'estudiant adquireixi habilitats analítiques i sintètiques pel que fa a fenòmens culturals d'alta complexitat; això és: que aprengui a descompondre els problemes i les qüestions de manera adequada ala resolució, aprenent alhora a establir les connexions necessàries amb altres aspectes de la pròpia disciplina o amb altres disciplines.

CG16. Que l'alumne sigui capaç de comunicar-se correctament de forma oral i escrita en català i en castellà, i que adquireixi una bona capacitat d'exposició i d'explicació, tant a nivell oral com escrit, per tal de dirigir-se tant a públics especialitzats com no especialitzats.

Competències específiques (Mòdul: Formació bàsica)

CE1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per començar a analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia i a distingir-los segons la seva naturalesa, objecte i mètodes propis.

CE2. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudiaran en els diversos campo temàtics de la filosofia, detectant problemes i apories, i sabent posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb les altres opinions.

CE8. Que l'alumne adquireixi les habilitats necessàries per poder usar correctament els principis hermenèutics en les seves pròpies aproximacions als textos i als problemes filosòfics.

CE11. Que l'estudiant sigui capaç d'adquirir un coneixement històric sistemàtic, crític i profund de les grans èpoques i dels grans autors de la tradició filosòfica occidental, de les seves teories i arguments, i de les principals interpretacions que han suscitat els seus escrits.

Activitats formatives

Ensenyament-aprenentatge presencial:

- exposició del professor.
- exposició de l'estudiant.
- debats.
- examen final (escrit)

Ensenyament-aprenentatge dirigit:

- lectures orientades.
- tutories individuals.
- treball escrit individual i exposició a l'aula.

Ensenyament-aprenentatge autònom:

- lectures complementàries proposades pel professor.
- estudi personal.
- cerca d'informació i materials.

Activitats d'avaluació

Es combinen avaluació contínua més específica (a través de la participació a classe i treballs personals o en grup: 40%) i exàmens parcials (60%).